

Ansettelse av helsepersonell

Nasjonal veileder

Først publisert: 01. april 2015

Sist faglig oppdatert: 27. mai 2020

Innhold

1. Arbeidsgivers ansvar 3
2. Helsemyndighetenes ansvar 5

KAPITTEL 1

Arbeidsgivers ansvar

Alle som inngår i helsepersonellovens definisjon av helsepersonell, se § 3, er omfattet av loven. Dette er personell med autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning, personell i helsetjenesten og apotek som yter helsehjelp, og studenter og elever i praksisstudier.

29 personellgrupper er omfattet av helsepersonellovens autorisasjonsordning. Helsepersonell med autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning fra Helsedirektoratet har rett til å benytte beskyttet tittel som betegner yrket.

Ansettelse av helsepersonell

Med ansettelse mener vi inngåelse av arbeidskontrakt eller annen avtale ved fast eller midlertidig ansettelse, og ved innleie av arbeidskraft, for eksempel gjennom bemanningsbransjen.

Arbeidsgiver i helse- og omsorgstjenesten har ansvar for at de tjenestene som ytes er forsvarlige, i henhold til spesialisthelsetjenesteloven § 2-2 og helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1, samt er i henhold til Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. En forutsetning for å tilby forsvarlige tjenester er at personell som ansettes for å yte helsehjelp er egnet ut fra stillingens art og har de kvalifikasjoner og kompetanse som kreves for stillingen. Dette gjelder alle ansettelser og avtaleinngåelser, både i offentlig og privat virksomhet. Dette gjelder også for helsepersonell som er innleid, uavhengig av godkjenningsstatus. Arbeidsgiver må derfor også kontrollere kvalifikasjonene til personell som rekrutteres fra bemanningsbransjen, på lik linje med som ved øvrige ansettelser.

Arbeidsgiver må forsikre seg om at den som ansettes har:

- Gyldig norsk autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning når dette er en forutsetning for ansettelsen
- Nødvendige muntlige og skriftlige språkkunnskaper. Dette bør kontrolleres eksempelvis gjennom intervju.
- Nødvendig faglig kompetanse og ferdigheter. Dette kan dokumenteres gjennom faglig innrettet intervju.
- Tidligere og nåværende arbeidsforhold dokumentert og attestert på en betryggende måte. Arbeidsgiver bør her også innhente referanser fra tidligere arbeidsgivere.

Arbeidsgiver som gjennom ansettelsesprosessen eller på annen måte blir gjort kjent med negative forhold av betydning for norsk godkjenning, bes informere Helsedirektoratet om dette.

Ved søknad om autorisasjon og lisens vurderer Helsedirektoratet dokumentasjon på utdanning. Autorisasjon er en forutsetning for spesialistgodkjenning. Arbeidsgiver kan be om at arbeidssøker legger fram dokumentasjon på sin utdanning, selv om arbeidssøker har norsk godkjenning.

Godkjenning og registrering i Helsepersonellregisteret

Godkjenningsstatus kan endre seg i løpet av en yrkeskarriere. Arbeidsgiver må sjekke at autorisasjon, lisens og spesialiststatusen er gyldig ved alle ansettelser.

Godkjenningsstatus sjekkes i [Helsepersonellregisteret \(HPR\)](#)

En lisens er en begrenset godkjenning. Helsepersonell som ikke har rett til autorisasjon, kan innvilges lisens om vilkårene i helsepersonelloven § 49 vurderes oppfylt. Lisens kan bare gis til helsepersonell som er skikket ut fra lisensens art og omfang. Lisensen kan begrenses i tid, til en bestemt stilling, til spesielle typer helsehjelp, til yrkesutøvelse under veiledning eller på andre måter.

Lisensens vilkår skal fremgå av vedtaket fra Helsedirektoratet. Arbeidsgiver skal alltid be arbeidssøker om å fremlegge lisensvedtaket, da vilkår og eventuelle begrensninger i lisensen ikke detaljert fremgår av HPR. Helsedirektoratet kan kontaktes for utfyllende informasjon.

Kvalifikasjoner

Arbeidsgiver har ansvar for å sikre at søkeren har nødvendige faglige kvalifikasjoner og språkferdigheter. Videre har arbeidsgiver ansvar for at den som ansettes har kunnskap om norsk helsetjeneste, lovgivning og forsvarlighet i yrkesutøvelsen.

God kommunikasjon er en forutsetning for trygge tjenester. Dette betyr blant annet at helsepersonellet må kunne beherske språket på en måte som ivaretar sikker kommunikasjon med pasienter og annet personell. Arbeidsgiver har ved ansettelse av personellet, plikt til å påse at språkferdighetene er på et nivå som sikrer forsvarlig pasientbehandling.

Arbeidsgiver skal sørge for at helsepersonell som skal arbeide med barn eller personer med utviklingshemming, hvor det etter loven kreves politiattest, fremlegger dette ved tilbud om stilling.

KAPITTEL 2

Helsemyndighetenes ansvar

Ulike typer offentlig godkjenning

Helsedirektoratet gir etter søknad autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning til helsepersonell som oppfyller vilkårene i helsepersonelloven § 48 a. Loven stiller krav til utdanning, alder, eventuell praktisk tjeneste og egnethet.

Helsepersonell som har norsk autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning har rett til å benytte beskyttet tittel for helsepersonellgruppene som er underlagt offentlig godkjenning i Norge.

Helsedirektoratet gir etter søknad spesialistgodkjenning til leger og tannleger med norsk eller utenlandsk spesialistutdanning. Leger og tannleger med spesialistgodkjenning fra annet EU/EØS-land eller Sveits kan søke om konvertering til norsk spesialistgodkjenning.

Tilsyn med helsepersonell

Tilsynsmyndighetene har adgang til å begrense retten til yrkesutøvelse. Klager på helsepersonell blir meldt til Fylkesmannen. Statens helsetilsyn forvalter helsepersonellovens reaksjonssystem og kan, som ledd i tilsynssak fatte vedtak som endrer helsepersonellet godkjenningsstatus. Godkjenningen kan tilbakekalles, begrenses eller suspenderes. Helsetilsynet kan også frata eller begrense forskrivningsrett av legemidler.

Er det grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall er tilstede og helsepersonellet anses å være til fare for sikkerheten i helse- og omsorgstjenesten, kan Helsetilsynet suspendere helsepersonellets godkjenning eller rekvireringsrett inntil det er tatt endelig beslutning i saken.

En begrensning i autorisasjon eller spesialistgodkjenning innebærer at det kan knyttes vilkår til utøvelsen av visse typer helsehjelp, til arbeidssted og stillingstype. Det kan også stilles vilkår om veiledning og supervisjon. Helsetilsynet kan gi administrative reaksjoner i form av advarsel til helsepersonell med og uten en offentlig godkjenning. Dette innebærer ikke yrkesforbud.

Helsepersonellovens kapittel 11 gir en nærmere beskrivelse av advarsel, begrensning og tilbakekalling. Eventuelle endringer i godkjenningsstatus vil fremgå i HPR.

Godkjenningens varighet

Autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning faller bort når vedkommende fyller 80 år. Yrkestittelen kan likevel benyttes. Helsepersonell som har nådd aldersgrensen, kan gis lisens og spesialistgodkjenning på visse vilkår etter søknad.

Godkjenningene kan falle bort på et tidligere tidspunkt ved at helsepersonellet frivillig gir avkall.

Godkjenning av helsepersonell med utdanning fra utlandet

Helsepersonell med godkjenning fra andre land får ikke automatisk rett til å benytte norsk beskyttet tittel, før de er godkjent av norske myndigheter. Når Helsedirektoratet mottar søknad om autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning fra helsepersonell utdannet i utlandet, foretas en vurdering av søkers gjennomførte og beståtte utdanning, øvrige yrkeskvalifikasjoner og om vedkommende har en gyldig godkjenning fra utdanningslandet.

Som EØS-medlem er Norge bundet av EUs regelverk for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Utdanningene for lege, tannlege, sykepleier, jordmor og provisorfarmasøyt er harmonisert i samtlige EØS-land og oppfyller derfor direktivets minstekrav til nivå, omfang og varighet.

For helsepersonell med utdanning fra land utenfor EØS og Sveits blir det foretatt en konkret og individuell vurdering av om vedkommende har eksamen som anerkjennes som jevngrad med tilsvarende norsk eksamen, eller om søkeren på annen måte kan dokumentere nødvendig kyndighet, f. eks gjennom yrkeserfaring, videre- og etterutdanning eller andre kvalifiserende tiltak.

For helsepersonell utdannet utenfor EØS-området og Sveits stilles det tilleggskrav før autorisasjon kan innvilges;

- Dokumentere norsk språk på nivå B2
- Gjennomføre kurs i nasjonale fag
- Fagprøve (kun for provisorfarmasøyter, leger, sykepleiere, helsefagarbeidere og tannleger)

Internasjonal rekruttering av helsepersonell – WHO koden

Norge har et internasjonalt ansvar for å bidra til etisk rekruttering av helsepersonell, og har vedtatt en politikk som tilsier at vi ikke aktivt skal rekruttere personell fra land som selv har stor mangel på dette. Rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland med mangel på helsepersonell reduserer tilgangen til helsetjenester i de aktuelle landene og øker ulikhetene mellom rike og fattige og mellom befolkningen på landet og i byene. Særlig frarådes en aktiv internasjonal rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland som har kritisk mangel på helsepersonell.

Verdens helseforsamling har vedtatt en kode for etisk rekruttering av helsepersonell (The global Code of Practice) som tar sikte på å hindre en slik utvikling som beskrevet ovenfor, og Norge har forpliktet seg til denne. Det anbefales derfor at arbeidsgivere og rekrutteringsbyråer etterlever og respekterer prinsippene i koden.

Kontaktinformasjon

- Helsedirektoratet:

Epost: godkjenning@helsedir.no / tlf.: 21 52 97 00

- Helsetilsynet:

www.helsetilsynet.no / epost: postmottak@helsetilsynet.no / tlf.: 21 52 99 00

- Fylkesmannen:

Ansvarlig fylkeslege finnes på www.fylkesmannen.no

